

GHID PENTRU JURNALIȘTI CUM SE ALCĂTUIEȘTE PORTRETIZAREA ECHITABILĂ A FETELOR ȘI FEMEILOR ÎN PRESA SCRISĂ

Silvia Burcea

Expertă monitorizare media

Iunie 2016

Prezentul ghid a fost realizat în cadrul proiectului FETE – Fete Echitate Toleranță Egalitate și este destinat profesioniștilor din mass-media.

Ghidul își propune să reprezinte un instrument util în încercarea de a schimba modalitatea în care sunt portretizate în prezent fetele și femeile în presă scrisă din România și își propune să răspundă la două întrebări. În primul rând, modalitatea în care este alcătuită în prezent reprezentarea fetelor și a femeilor în presa scrisă din România, iar în al doilea rând, de ce este important cum scriem despre adolescente?

Informații esențiale pentru prezentul ghid au fost furnizate de cercetarea cu titlul: „*Raport de monitorizare media. Chipuri ale adolescenței în media. Cum sunt portretizate adolescentele în ziare, reviste și pe forumurile de profil?*”, 2015, realizată în cadrul aceluiași proiect: FETE – Fete Echitate Toleranță Egalitate.

Cercetarea ce stă la baza prezentului ghid a rezultat în urma monitorizării desfășurate pe parcursul a 3 luni (aprilie, mai, iunie 2015) a următoarelor medii: presa generalistă, presa tabloidă, revistele pentru adolescente și forumurile pentru adolescente. Cercetarea și-a propus să analizeze din punct de vedere calitativ și cantitativ maniera în care mass-media portretizează adolescentele, precum și maniera în care mass-media are capacitatea de a influența imaginea adolescentelor și a publicului despre cum este sau cum ar trebui să fie o fată sau o femeie.

Grila de analiză a fost compusă din itemi focalizați pe teme. Elementele care au fost luate în calcul în analiza discursivă au fost: tendințele prezente la nivelul cadrului general și al temelor abordate, imaginile asociate articolelor care au ca subiect principal fete și femei, limbajul și atitudinea jurnaliștilor față de fete și femei, ipostazele și mediul în care sunt prezentate personajele principale, experți și experte, stereotipurile de gen utilizate și/sau promovate. În ceea ce privește subiectele specifice adolescenței, au fost, în mod special, luate în calcul următoarele:

- a) Imaginea asupra corpului fetelor și femeilor;
- b) Comportamentele sexuale promovate;
- c) Rolurile sociale și de gen: relația cu familia, relația cu alte femei și relația cu bărbații/băieții, precum și consecințele acestora în viața adolescentelor.

1.1 Cum se alcătuieste reprezentarea fetelor și a femeilor în presa scrisă în România în prezent?

a. Date cantitative

Conform datelor cantitative rezultate în urma monitorizării timp de trei luni a cotidianului Adevărul și a tabloidului Libertatea, varianta online, putem observa că atitudinea jurnaliștilor este preponderent negativă față de fete și femei. Acestea sunt prezentate în principal în funcție de aspectul fizic, de aptitudinile sexuale sau de lipsa acestora, de numărul de relații. Se fac referiri la viața privată, se oferă informații contradictorii, regăsim fetele și femeile în ipostaze nefirești sau ridicole, ipostaze pe care nu le regăsim și în cazul bărbaților (81 articole negative și 66 articole pozitive – Adevărul și 36 articole pozitive și 875 articole negative – Libertatea).

Numărul femeilor personaje principale în cadrul articolelor este mai mic decât cel al bărbaților, iar majoritatea articolelor consolidează stereotipurile și prezintă atât genurile, cât și interacțiunea dintre genuri într-o manieră stereotipă și tradiționalistă, plasând femeile în sfera privată, a familiei și a muncilor casnice. Femeile sunt subiectul principal în articole cu subiecte cu importantă scăzută, deși există o tendință de creștere a importanței femeilor în subiecte ce țin de politică în cadrul articolelor din cotidianul Adevărul (20.326 articole analizate în trei luni - 9.295- Adevărul și 11.031- Libertatea, dintre care 1.637 au ca personaj principal fete sau femei).

În cazul tabloidului Libertatea se remarcă derapaje severe în ceea ce privește portretizarea femeilor și a adolescentelor. De la limbaj la imagini, femeile sunt în mare parte victime, gospodine sau bombe sexy. Mai mult, problematica adolescenților este marginală în cadrul articolelor (numărul adolescenților portretizați în presa scrisă - 3.63%. Nu întâlnim adolescenți aparținând categoriilor LGBTQA+, de etnie roma, cu dizabilități sau de altă etnie decât în procent de 2,3% - LGBTQA+, 0,4% - cu dizabilități, de etnie roma - 0,2%).

În ceea ce privește ipostazele în care sunt prezentate fetele și femeile, acestea sunt prezentate în principal în ipostaze de vulnerabilitate. Experiențele fetelor și ale femeilor sunt trecute în plan secund, jurnaliștii preferând să vorbească despre o parte a corpului acestora sau mai degrabă despre experiențele negative. Mai mult, adolescentele și adolescenții se regăsesc în cea mai mare parte în ipostaze de abuzați, uciși, răniți, care se sinucid sau cu accentul pus pe o parte a corpului lor, în cazul fetelor.

Limbajul utilizat prescrie rețete despre cum ar trebui să fie și să se comporte fetele și femeile, laudă părți ale corpului acestora sau le critică, inventează cuvinte care înjosec. Cele mai frecvente cuvinte în articolele ce au ca subiecte principale fete sau femei: grasă rău, blondă, casnică, goală și furioasă, devoratoare de fotbaliști, gospodina, plinuța, iepuraș, grasuța, celebra prostituată, fata cuminte, star porno, Betty cea urâtă, voluptoasa brunetă, bomba sexy, sexy consilieră, actrița porno, sexy senatoarea, sexy dansatoarea, frumoasa muzicii clasice, cu dotările la înaintare, campioana la videochat, bătută măr,

sexy infractoarea, chiloțăresele, mama nimfomană, sexy divorțata, anorexica, gravida sexy, femeile cu sânii mari, ultima virgină, prințesa penală, diva porno.

b. Date calitative

Potrivit datelor calitative rezultate în urma monitorizării timp de trei luni a cotidianului Adevărul și a tabloidului Libertatea, varianta online, principalele categorii ce alcătuiesc analiza calitativă se referă la corpul feminin, la comportamentele sexuale promovate și la rolurile de gen.

Corpul feminin: informațiile legate de corpul feminin sunt transmise prin intermediul a două canale: prin limbaj și prin imagini, iar cele două categorii de interes sunt greutatea corporală și aspectul fizic.

În ceea ce privește corpul și greutatea fetelor, normalitatea este reprezentată de fetele slabe. Fetele supraponderale nu sunt prezentate în articole sau în imagini decât atunci când se vorbește de mâncat în exces sau de anumite boli, iar anorexia este prezentată într-un mod senzaționalist. În portretizările media fetele și femeile sunt obiectificate, sunt reduse la unele părți ale corpului lor, punându-se accentul pe sânii sau pe posterior. Se promovează un singur model de feminitate, un model care are anumite forme și o anumită greutate, se prescriu rețete unice de succes pentru a slăbi. Se induce ideea că este ușor să slăbești în câțiva pași, iar aspectul fizic feminin poate fi, este și trebuie să fie evaluat și de alții. Jurnaliștii își exprimă uimirea față de corpul femeilor care iese din tipare și reguli, le critică, le acuză, fac judecăți de valoare, aluzii, pun accentul pe vârstă, subliniază kilogramele văzute ca fiind în plus, recurg la formulări sexiste, dau sfaturi, oferă rețete, blamează.

Exemple: „A venit la inaugurarea unui magazin cu o ROCHIE VAPOROASĂ! Curentul din sală i-a DEZVELIT FUNDUL!”, „Fotografii spectaculoase! Face surf în sânii goi! Un model columbian a încins atmosfera pe plajă în Malibu!”, „Ea are CEI MAI MARI SÂNI DIN LUME! Poartă 20 de kilograme pe piept”, „Ți se pare sexy? Vei fi șocat când vei afla secretul acestui fotomodel!”, „O «bate la fund» pe Kim Kardashian! Posteriorul cubanezei Kathy Ferreiro, mai tare decât al vedetei americane”, „Era poreclită Betty cea urâtă în liceu! Cum arată acum fata batjocorită de toată lumea!”, „FĂRĂ EI, FUNDUL LUI KIM KARDASHIAN ar fi LĂSAT ȘI MULT MAI MARE! Uite cum și-a dat de GOL FORMELE VOLUPTUOASA BRUNETĂ!”, „Rihanna, cu «dotările» la înaintare”, „Fotografia NUD care a dat internetul peste cap. O vedetă de 19 ani a balansat o jucărie pe fundul dezgolit”, „Hei, hei, hei, ce chiloței! Ce s-ar face fără ei? Topul sportivelor în bikini”, „AȘA s-a îmbrăcat sexy dansatoarea când a vizitat Mănăstirea Rohia din Maramureș”, „CE SÂNI are Loredana Chivu! Imaginea de mii de Like-uri”, „I-a înnebunit pe toți bărbații de pe plajă, dar A MERS ÎN VACANȚĂ CU PĂRINȚII. O cântăreață de la noi arată SENZAȚIONAL în costum de baie”, „Uite ce buze «borcan» și-a făcut Mădălina Ghenea”, „Nici fundul lui Jennifer Lopez nu mai e ce-a fost! Posteriorul lăsat al cântăreței nu mai impresionează fanii”, „Cel mai sexy fund din UNIVERS. Tânăra care a devenit supervedetă datorită formelor ei”, „10 lucruri pe la care NU le pot face FEMEILE CU SÂNI MARI! E super haios | VIDEO”.

Comportamente sexuale promovate: practica cea mai des utilizată în ceea ce privește comportamentele sexuale este aceea de a induce ideea că pentru femei plăcerea este un subiect tabu, iar acestea se simt vinovate sau rușinate când abordează această temă. Cu toate acestea, prezentarea subiectelor legate de sexualitate se petrece în contextul unui stil senzaționalist, fără bază științifică. Remarcăm frecvența crescută a judecăților de valoare, a presupunerilor despre ce le place femeilor și ce le place bărbaților în materie de sexualitate și totodată a promovării ideii conform căreia femeile trebuie să fie active din punct de vedere sexual dacă doresc să fie sănătoase.

„[...]există concluzii la care s-a ajuns în mod științific, pe care reprezentantele sexului frumos, dar și bărbații ar trebui să le cunoască pentru o viață sexuală de care să se bucure cu adevărat. [...] Iar starea necesară pentru a atinge acest punct culminant nu poate fi obținută decât dacă sunt relaxate și renunță să-și facă griji în legătură cu aspectul corpului sau pentru că durează prea mult să ajungă la orgasm. [...] Concluziile unui studiu publicat în Journal of Sex Research demonstrează că femeile care nu au parte de complimente din partea partenerilor, referitoare la aspectul fizic, nu au curajul de a se manifesta liber în timpul actului sexual și sunt mai puțin experimentate în pat, rușinate de felul în care consideră că arată sau de felul în care cred că le văd partenerii. [...] Bărbații nu sunt distrași la fel de ușor ca femeile [...] Femeia are prioritate la orgasm. [...] Bărbații ar trebui să fie gentlemani și în pat și să le lase pe doamne să ajungă primele la orgasm¹.”

„Autostimularea sexuală este un subiect tabu...[...] chiar dacă masturbarea este considerată un aspect important al vieții sexuale 58% din respondente nu au îndrăznit să discute sau ar fi extrem de stânjenite să abordeze acest subiect cu partenerii de viață sau cu prietenii apropiați.²”

“Lenjerii intime pe care bărbații le adoră. Stimularea vizuală contează foarte mult pentru reprezentanții sexului puternic când vine vorba de satisfacția sexuală. Tocmai de aceea, imaginația bărbaților dă naștere la scenarii incendiare încă din clipa în care întrezăresc lenjeria intimă pe care partenera o poartă. Bărbaților le place să vadă că femeia din viața lor s-a străduit să aleagă o lenjerie intimă sexy, menită să le ațâțe simțirile. Nu toate alegerile făcute de acestea îi stârnesc în egală măsură. [...] Un trup pe care lenjeria se mulează exact cum trebuie, fără să sugrume sânii excesiv, este de preferat. Bărbații consideră ridicolă o femeie preocupată să nu-i iasă sânul din cupa sutienului sau care se simte incomodată în mod evident de chilotul prea mic atunci când ar trebui să fie relaxată și sexy. [...] Bărbaților le displace să ghicească modul în care se deschid sau se dau jos anumite piese de lenjerie intimă atunci când tensiunea sexuală aproape că le întunecă mintea. În cazul în care femeia dorește, totuși, să-l surprindă cu o astfel de lenjerie intimă, preferă ca ea să fie cea care o dă jos într-o manieră senzuală.[...]”³.

Mai mult, în presa scrisă, atât la nivelul limbajului cât și la nivelul imaginilor, întâlnim frecvent femei în ipostaze sexualizate, care întrețin relații sexuale, seduc sau se folosesc de sexualitate pentru atingerea unui anumit scop.

¹ „10 secrete ale orgasmului feminin, explicate științific”, *Adevărul*, 29 aprilie, 2015.

² „Masturbarea feminină, obiceiuri dezvăluite de 2.500 de femei”, *Adevărul*, 7 mai 2015.

³ „Lenjerii intime pe care bărbații le adoră: ce gândesc despre femei în funcție de ceea ce aleg să poarte în dormitor”, *Adevărul*, 20 iunie 2015.

La nivel de limbaj se remarcă folosirea frecventă a opiniilor proprii ale jurnaliștilor, a remarcilor și cuvintelor ce înjosec. Se remarcă evidențierea cuvântului SEX sau a părților anatomice sexualizate ale femeilor în titluri, iar sexualitatea este prezentată ca fiind ceva senzațional.

De asemenea, accesibilitatea sexuală a femeilor ca și caracteristică definitorie este conectată cu dreptul bărbaților asupra corpului femeilor. Această practică normalizează stereotipurile și aduc prejudiciu imaginii femeilor, respingând discursul femeilor care nu mai are legitimitate. Cele mai multe dintre imaginile fetelor și femeilor în ziare se concentrează pe gradul în care comportamentul femeilor se conformează privirilor masculine și codului stereotip de feminitate acceptabil. Disponibilitatea și accesibilitatea sexuală sunt văzute ca o caracteristică definitorie, punându-se accentul pe aceste două aspecte, ceea ce duce la promovarea ideii că femeile nu sunt singurele ce au drept asupra propriului corp. De asemenea, orice tip de manifestare a sexualității feminine ce nu este construită pentru a satisface ochiul privitorului nu este prezentată în articolele din presă, sexualitatea fiind adesea redusă la acțiuni pe care femeile le întreprind doar pentru bărbați. Acest lucru este uneori însoțit de articole care amintesc cititoarelor de modul în care acestea sunt și "ar trebui să se comporte ca femei". Astfel, se consolidează roluri sexiste, arhaice, tradiționale pentru cele două sexe.

Exemple: „**Goală și furioasă!** Zăvoranca postează poze ce ar trebui interzise minorilor”, „**BOMBA!** Asta e CEA MAI SEXY poză cu **CASNICA** de la **MASTERCHEF!** Mai dezbrăcată de atât o vede doar Optik!”, „Denisa, **devoratoarea de fotbaliști!** Lista celor care i-au făcut marcaj”, „Sex cu un **transsexual!** Stefan Effenberg, fost fotbalist german, are gusturi ciudate”, „Nu a făcut **sex** de opt luni! E frumoasă de pică, însă fără lipici la bărbați!”, „Motivul pentru care Elena Udrea nu poate face **SEX** în arest”, „Și-a arătat **PĂRȚILE INTIME, ÎN DIRECT**, la televizor”, „**KARAOKE XXX.** Bărbații trebuie să cânte, în timp ce o **femeie frumoasă** îi satisface cu mâna. Totul poate fi văzut la TV”, „Oana Zăvoranu **ȘI-A SCOS CHILOȚII**, în direct și și-a arătat sânii la cameră! Așa chiar n-ai mai văzut-o”, „Loredana Chivu s-a plictisit de maneliști. Va ilustra titlul piesei **”Tâțe, buci**, coregrafie”, „Chiar așa? Soției unui cunoscut artist I-A IEȘIT **PĂSĂRICA!** S-a văzut CLAR!”, „**Mama nimfomană:** A făcut SEX cu toți băieții invitați la ziua fiicei”, „Sunt **CELE MAI DORITE FEMEI** din lume, dar **NU SUNT BUNE LA PAT!** Nu te-ai fi așteptat la asta de la ele”, „I-au desenat un **PENIS** pe rochie, iar ea a apărut **AȘA** pe **COVORUL ROȘU!** O **VEDETĂ A LĂSAT PE TOATĂ LUMEA MASCĂ**”, „Sânziana Buruiiană a fost protagonista unui accident superpenibil. **Sânii** i-au salvat dinții!”, „Singurul interviu în care Andreea Marin A SPUS cât de des **FACE SEX!** Nici ei nu i-a venit să creadă | **VIDEO**”, „Ce au putut să își introducă **ÎN VAGIN** aceste femei, ca să facă... **SEX USCAT**”, „**Super-sexy!** Andreea Bălan, fără sutien în noul videoclip”, „Daniela Crudu, fără **chiloți** la TV! I-a înnebunit pe toți cu rochița asta pe sub care nu a purtat nimic”, „**Goală și furioasă!** Zăvoranca postează poze ce ar trebui interzise minorilor”.

Mai mult, în cele trei luni de monitorizare, subiectul virginității, unul important pentru adolescenți și adolescente, apare de mai multe ori, însă tratat într-o manieră senzațională, iar subiectul contracepției nu apare de foarte multe ori menționat, singurele metode contraceptive - prezervativul și anticoncepționalele, fiind prezentate în funcție de „curiozități” legate de acestea, însă nu regăsim nicio discuție educativă pe acest subiect.

Roluri de gen promovate: experiențele prin prisma cărora sunt prezentate fetele și femeile în presa scrisă sunt foarte limitate, iar atitudinea jurnaliștilor în general este negativă. Se prezintă în principal cazurile în care femeile au realizat acțiuni negative, iar cele mai multe ipostaze ale fetelor și femeilor sunt acelea de vulnerabilitate, femeile în ipostaze de putere fiind doar cele care au resurse sau notorietate.

De asemenea, femeile sunt experte în domenii cu importanță redusă și remarcăm uniformitatea informațiilor, care nu țin cont de categorii specifice.

În ceea ce privește mediul familial, se remarcă anumite tipologii feminine preponderente: femei care susțin soții din umbră, casnice, gospodine, care se realizează prin maternitate, copii și viața familială. În ceea ce privește adolescențele și relația cu familia, acestea sunt prezentate fie în ipostaze de mame sau fiind însărcinate și forțate să se mărite.

La nivelul mediului profesional, atât la nivel de limbaj cât și la nivel de imagini, lipsesc portretizările fetelor și femeilor în relație cu mediul de lucru și cariera. Tipologia cea mai frecventă a femeilor care lucrează este cea conform căreia acestea practică în principal munci devalorizate, iar cele mai frecvente ipostaze în care regăsim fetele și femeile în mediul de lucru sunt cele care țin fie de corp și aspect fizic, de sexualitate, fie de mediul privat și cel familial.

În ceea ce privește caracteristicile fetelor și ale femeilor în plan personal, ipostazele în care le regăsim pe acestea sunt cele în care se află în situații limită, sunt vulnerabile, sunt agresive, suferă din dragoste, sunt neglijate, sunt superficiale, fură, corup,ucid, agresează, sunt hărțuite, sunt exploatare, sunt victime ale violenței, se află des în ipostaze ridicole.

Se remarcă o frecvență crescută a atitudinii negative pe care o au jurnaliștii atunci când portretizează femei alături de bărbați, aceștia făcând aluzii, utilizând atribute la adresa femeilor sau utilizând clișee verbale la adresa acestora.

Exemple: „Pe ea o vrea **cadou** de ziua lui Hugh Hefner”, „Cristian Boureanu, senzații tari cu **iubita elevă**”, „În ce lux **o ține** ”cumnățelul” pe Ramona Gabor!”, „O mai ții minte pe Mariana-Cur-de-Fier, **celebra prostituată** din Galați? S-a iubit cu politicieni și polițiști”, „Handbalistă **bătută măr** de fostul iubit. Vezi despre cine e vorba!”, „EXCLUSIV | **O vrea de iubită, nu de nevastă!** Inna n-are mari șanse să se așeze la casa ei cu americanul”, „**SOȚIILE** politicienilor. Cine sunt femeile din spatele greilor. Doamne extrem de SEXY, dar scumpe la vedere”.

De asemenea, se remarcă frecvența crescută a imaginilor în care fetele și femeile sunt prezentate în ipostaze casnice, materne, ce țin de sfera privată. Imaginile ce se referă la modele feminine și carierele acestora sunt puține, iar maniera în care sunt prezentate este una senzaționalistă, cu accent pus întâi pe aspectul fizic, minimizând aspectele profesionale.

1.2 Cum se alcătuieste reprezentarea fetelor și a femeilor în revistele pentru adolescente în România în prezent?

În cele 1.785 de articole aparținând revistelor pentru adolescente, monitorizate timp de trei luni (Kfetele, Bravonet.ro,, SuperBravo Girl și TeenUnica), se remarcă două tipuri de informații preponderente: cele legate de corporalitate și aspect fizic și cele legate de sexualitate.

Printre subiectele cele mai des abordate legate de corporalitatea feminină se numără cele legate de greutate. De la slăbire, diete, exerciții pentru slăbit, cum să te abții de la mâncat, cum să mănânci fără să te îngrași, până la anorexie și obezitate, toate aceste subiecte au în centru rețete de urmat pentru a atinge un ideal de greutate. Se remarcă la nivelul limbajului și frecvența unui număr limitat de cuvinte folosite atunci când se vorbește despre corpul feminin: *slabă, buze cărnoase, delicat, feminin, drăguț, dulce, simpatic, senzual, decolteu adânc, formă fizică de invidiat, sexy.*

Mai mult, fetele care nu corespund unui anumit standard de kilograme sunt: „persoane plinuțe”, care sunt mereu triste și visează să slăbească, iar pentru vedete este foarte ușor să slăbească și împărtășesc cititorilor rețetele proprii.

Din analiza calitativă de conținut a articolelor, reies o serie de rețete de care femeile trebuie să țină cont în ceea ce privește aspectul fizic. Acestea nu trebuie să miroasă urat, să aibă kilograme în plus, să aibă mâncărimi, să aibă celulită, puncte negre, tălpi crăpate, ten uscat, piele și par care nu strălucesc, pistrui, gușă, cuticule, grăsimi în diverse părți ale corpului, tensiune, balonare, varice, miros neplăcut la subraț și la picioare, dinți galbeni, săni mici, unghii galbene, riduri. Fiecare parte a corpului feminin este importantă, trebuie îngrijită și o definește, iar afirmațiile sunt susținute de studii și de „experți” în domeniu.

Prin frecvența unui anumit tip de discurs legat de corpul feminin se induce ideea că diferențele corporale sunt de fapt „defecte” sau „probleme”, de care fetele trebuie să scape sau pe care trebuie să le diminueze.

În ceea ce privește **comportamentele sexuale**, temele abordate în această sferă țin de: relații, metode de seducție, sărut, cum să rămâi însărcinată, metode contraceptive senzaționale, curiozități despre spermă, penis, orgasm, masturbare, sex oral, poziții sexuale, cum să fii sexy, dar nu vulgară, cum să te îmbraci ca să cucerești, împăcări, despărțiri, relații toxice, activități în cuplu.

Printre cuvintele cele mai frecvent utilizate atunci când se vorbește despre comportamentele sexuale ale fetelor, se numără: seducător, sexy, supunere, dominație, senzual.

Ipostazele în care regăsim fetele se împart în două categorii: acestea fie sunt temătoare în relațiile cu băieții și sunt îndemnate să renune la inhibiții, fie li se dau sfaturi „*celor dezinhibate*” prin care se reglementează multiple aspectele ce țin de sexualitate.

Cititoarelor le sunt recomandate sfaturi despre sex oral, se emit judecăți de valoare prin care bărbații/băieții sunt caracterizați ca fiind mai deschiși din punct de vedere sexual, iar fetele mai temătoare. Acestea din urmă trebuie, totodată, să fie pregătite să satisfacă și să stea la dispoziția bărbaților.

Informațiile din revistele pentru adolescente se adresează mai degrabă femeilor, iar subiectele tratate în reviste nu răspund nevoilor și cerințelor adolescenților, oferind rețete unice de succes în ceea ce privește greutatea, aspectul fizic, relațiile sexuale sau relațiile sociale.

Adolescentele sunt portretizate ca fiind toate la fel, cu același tip de nevoi.

În reviste, frecvența portretizărilor adolescentelor care se distrează, care încearcă să pară sau să se comporte ca și cum ar fi mai mature, este mai mare. Cu toate acestea, numărul de articole în cadrul cărora adolescentele sunt subiecte principale este redus, iar experiențele reale, din viața de zi cu zi ale acestora sunt subreprezentate.

O bună oglindă a intereselor și problemelor adolescentelor este reprezentată de forumurile de discuții, în cadrul cărora subiecte precum depresia, virginitatea, orientări sexuale diverse, primul contact sexual, contracepția, sau relația cu părinții sunt importante și frecvente. În urma analizei calitative de conținut a articolelor de presă și a revistelor pentru adolescente se remarcă faptul că aceste subiecte importante pentru adolescente și adolescenți, așa cum reiese de pe forumurile de discuții, nu au corespondent în cadrul subiectelor propuse de presa mainstream.

Frecvența temelor dezbătute pe forumurile pentru adolescente și femei monitorizate timp de trei luni (Egirl.ro, TPU.ro, Unica.ro –forum, Eva.ro – forum):

- Corporalitate - pilozitate, celulită, sâni, transpirație, greutatea, vergeturi, diete, slăbire prin mișcare, anorexie, bulimie, aspect fizic la fete și la băieți, acnee, rețete de îngrășat.
- Sexualitate: anticoncepționale, prezervative, sarcină și teste de sarcină, virginitate, comportamente sexuale la femei și la bărbați, primul contact sexual, comportamente sexuale abuzive din partea partenerului.
- Relații sociale: prietenie dintre băieți și fete, primul sărut, relații la distanță, părinți prea protectivi, rolul femeilor în cadrul familiei, depresie, sinucidere, automutilare, timiditate, consum de droguri, bullying.

2. De ce este important cum scriem despre adolescente?

La nivelul corporalității, în contextul mesajelor legate de aspectul fizic și de greutatea potrivită pentru ca o femeie să poată fi considerată atrăgătoare, se remarcă lipsa totală a unor articole în care să se trateze subiecte ce țin de sănătatea corpului sub diferite aspecte, care să promoveze o atitudine echilibrată în ceea ce privește nutriția și sportul, care să nu blameze, să nu impună judecați de valoare sau rețete unice de succes.

Consecințele unei practici jurnalistice neechitabile legate de corpul feminin constă în normalizarea ideii că toate fetele trebuie să aibă o singură formă a corpului, iar prin promovarea ideii că este ușor să slăbești dacă urmezi anumiți pași fetele se pot simți nesigure pe corpul lor, vinovate, rușinate, le poate scădea stima de sine, se pot crea presiuni psihologice în ceea ce privește așteptările celorlalți de la ele și de la corpul lor. Mai mult prezentarea acestor modele inflexibile și punitive pot influența adolescentele prin crearea de tulburări alimentare și interiorizarea unor norme drept normale și considerarea unui singur tipar de frumusețe ca fiind valid.

În ceea ce privește comportamentele sexuale promovate, persistența reducerii femeilor la anumite părți ale corpului reprezintă o formă de discriminare pe care nu o întâlnim și în cazul bărbaților. Rolul pe care îl joacă presa mainstream în normalizarea sexualizării și a obiectificării femeilor și a fetelor are implicații directe în viața acestora, în ceea ce privește scăderea încrederii în propriul corp, a problemelor legate de încrederea în sine, precum și a unor atitudini sau comportamente asociate cu inegalitate și violență împotriva femeilor. Obiectificarea în presa afectează statutul social al femeilor și normalizează practicile de marginalizare a femeilor și a discursului acestora. Mai mult, lipsa informațiilor despre primul contact sexual, virginitate și contracepție, comportamente în cadrul cuplului, relații toxice, capcane pe internet, și frecvența crescută a rețetelor și a sfaturilor imperative legate de viața sexuală, crează presiune asupra fetelor și femeilor, care se presupune că trebuie să corespundă unei multitudini de cerințe din punct de vedere sexual. Se induce ideea de artificialitate în relațiile sociale, cele sexuale și în raport cu propriul corp și se crează prejudecăți și așteptări false de la cei din jur în ceea ce privește comportamentele dezirabile din partea fetelor.

Nu în ultimul rând, din punct de vedere al rolurilor sociale, lipsa informațiilor despre educație financiară, a tehnicilor de gestionare a tensiunilor și a limitelor, articole despre independență, autonomie, leadership feminin, precum și sfaturi despre alegerea carierei, dezvoltare personală, prezentarea la interviu sau alcătuirea unui CV, lipsa modelelor feminine care colaborează și care reușesc prin forțe proprii, și nu într-o manieră senzațională, să își depășească limitele, toate aceste subiecte ce lipsesc, au drept consecință inducerea ideii că fetele sunt ne semnificative în anumite domenii, poate crește victimizarea în rândul fetelor și femeilor, precum și crearea unui anumit cadru de gândire pentru așteptările celorlalți în legătură cu ce înseamnă să fii fată sau femeie, compararea cu ceilalți și încercarea de a intra în anumite tipare.

Prin lipsa reprezentării diversității rolurilor feminine, lipsa articolelor despre independența femeilor și autonomia lor, lipsa prezentării femeilor în roluri de putere sau în viața publică, consecințele la nivelul adolescentelor pot fi: normalizarea unor roluri și idei prestabilite despre fete și femei și, mai mult, prin frecvența ridicată a articolelor ce promovează ideea frumuseții/aspectului fizic care primează în fața competenței și aspectelor ce țin de carieră, consecințele la nivelul percepției adolescentelor pot consta în limitarea experiențelor acestora și crearea falsei impresii că numai aceste experiențe sunt destinate femeilor și fetelor, respectiv experiențele de vulnerabilitate și nevoie constantă de a fi ghidată.

3. Recomandări finale

Recomandăm profesioniștilor și profesionistelor din industria media:

- Portretizarea echitabilă a tuturor fetelor/femeilor și băieților/bărbaților.
- Eliminarea stigmatizării persoanelor pe bază de gen.
- Evitarea plasării femeilor și bărbaților în categorii prestabilite, atât prin temele abordate, cât și prin limbaj și imaginile care îi înfățișează pe aceștia.
- Evitarea prescrierii de rețete de comportamente pentru femei și bărbați.
- Evitarea victimizării femeilor și fetelor, precum și evitarea blamării acestora în cazuri de abuz.
- Evitarea prezentării cazurilor de exploatare a femeilor într-o manieră senzaționalistă.
- Evitarea denigrării femeilor și a utilizării clișeele verbale la adresa acestora.
- Luarea în considerare a categoriilor de adolescenți existente în viața reală și evitarea reducerii lor la o singură categorie, generală.
- Încurajarea jurnalistelor să se ocupe și de subiecte de importanță crescută.
- Acoperirea mai multor subiecte de interes pentru adolescenți.
- Includerea subiectelor ce țin de probleme de sănătate masculine, de probleme ale adolescenților băieți.
- Evitarea întăririi stereotipurilor cu citate din opiniile experților sau din studii internaționale fără fundament.
- Evitarea emiterii de informații contradictorii vis a vis de fete și femei.
- Includerea portretizării echitabile a adolescenților și largirea categoriilor de adolescenți portretizați.
- Evitarea prezentării femeilor reducându-le la anumite părți ale corpului lor.
- Evitarea sugerării că femeile și corpul acestora pot sta la dispoziția oricui.
- Evitarea referirilor la kilograme și alte aspecte ce țin de înfățișarea femeilor.
- Evitarea blamării victimelor abuzate sau traficate, precum și emiterii judecăților de valoare în ceea ce le privește.
- Includerea mai multor articole despre nutriție sănătoasă, diferite tipuri de corp.
- Evitarea utilizării cuvântului „trebuie” și a propunerii de rețete pentru un singur tip de corp.

- Includerea mai multor articole despre presiunile psihologice la care sunt supuse adolescentele în ceea ce privește așteptările celorlalți asupra corpului, asupra relațiilor sexuale sau sociale și cum să facă față acestor presiuni.
- Evitarea utilizării studiilor sau opiniilor experților pentru a fundamenta rețete prestabilite despre cum ar trebui să arate corpul feminin, relațiile sexuale și sociale și cum ar trebui să se poziționeze cei din exterior față de acestea.
- Includerea articolelor despre educație sexuală și despre contracepție, articole despre relații la diferite vârste, comunicare în cuplu, diferite tipuri de relații toxice și pericole legate de relații nepotrivite, includerea articolelor despre trafic de fete și femei în vederea exploatarei sexuale și articole despre capcane de seducție online.